

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашумов В. Р. Якість освіти у ВНЗ / В. Р. Ашумов. – К. : Наукова думка, 2010. – 122 с.
2. Єльнікова Г. В. Атестація навчальних закладів в Україні: передумови, зміст експеримент / Г. В. Єльнікова. – Харків : ТО Гімназія, 1999. – 160 с.
3. Згуровський М. З. Реальний шлях збереження освіти – реформування / М. З. Згуровський // Освіта і управління. – 2007. – №1. – С. 6–12.
4. Качалов В. Проблеми якості освіти / В. Качалов, Т. Лукіна. – К., 2007. – 116 с.
5. Качалов В. Проблемы управления качеством в вузах / В. Качалов // Стандарты и качество. – 2000. – № 5. – С. 82–85.
6. Ніколаєнко С. Якісна освіта запорука самореалізації особистості: тези доповіді Міністра освіти і науки на підсумкової колегії МОН / С. Ніколаєнко // Освіта України. – 2007. №59. – С. 1–31.
7. Яременко П. С. Якість освіти в Україні / П. С. Яременко – К. : Лібра, 2011. – 157 с.

УДК 373.2.001.3–51

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНО ЦІННИХ ІДЕЙ ТА ДОСВІДУ МИНУЛИХ РОКІВ У СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИХ УСТАНОВАХ

Притуляк Л.М., старший викладач

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

У статті розглядаються особливості використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах. З'ясовано роль та місце використання минулого досвіду та нових ідей у системі професійного і творчого розвитку викладачів дошкільних закладів. Простежено розвиток шляхів виникнення нових педагогічно цінних ідей протягом другої половини ХХ – початку ХХІ століття; визначено методи професійного та творчого розвитку викладачів дошкільних закладів.

Ключові слова: педагогічно цінні ідеї, досвід, творчий розвиток, дошкільні заклади.

Притуляк Л.М. ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ЦЕННЫХ ИДЕЙ И ОПЫТА ПРОШЛЫХ ЛЕТ В СОВРЕМЕННЫХ ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ / Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно-педагогическая академия» Харьковского областного совета, Украина.

В статье рассматриваются особенности использования педагогически ценных идей и опыта прошлых лет в современных дошкольных учреждениях. Прослеживается развитие путей возникновения новых педагогически ценных идей на протяжении второй половины ХХ – начала ХХІ века; определены методы профессионального и творческого развития преподавателей дошкольных учреждений.

Ключевые слова: педагогически ценные идеи, опыт, творческое развитие, дошкольные учреждения.

Pritulyak L.N. FEATURES OF USE OF EDUCATIONALLY VALUABLE IDEAS AND PAST EXPERIENCES IN MODERN PRESCHOOL / Municipal institution «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» Kharkiv Regional Council, Ukraine.

In the article discusses the features of the use of educationally valuable ideas and past experiences in modern preschool. Traces the development of new ways of educationally valuable ideas during the second half of ХХ – beginning of ХХІ century, defines the methods of professional and creative development of preschool teachers.

Keywords: pedagogically valuable insights, experience, creative development, pre-school.

Постановка проблеми. Зважаючи на результати дослідження використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах, можемо стверджувати, що в питаннях самореалізації особистості, зокрема педагога, головну роль відіграє стимулювання педагогічного працівника до продукування нових цінних ідей. Особливо вони важливі як психолого-педагогічний засіб стимулювання пізнавальної,

навчальної, громадсько-корисної діяльності осіб та незамінний фактор інтенсифікації навчання. Сприйняття нових ідей активізує особистість, зміцнює її віру у власні сили, дає їй нові імпульси для діяльності. Педагоги-наставники повинні прагнути, аби їх молодші колеги досягли успіхів у різних сферах: професійній, науково-дослідницькій, морально-етичній, громадській.

З точки зору педагогіки, використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років – це таке спрямоване, організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягти високих результатів у діяльності як окремої особистості, так і колективу в цілому.

Отже вивчення педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих аспектів готовності сприймати минулий досвід та нові цінні ідеї перебувало в центрі уваги багатьох учених у контексті вивчення готовності педагогів до професійного саморозвитку (М. Костенко, Т. Степанова, Т. Тихонова, П. Харченко), самоосвіти (Ю. Калугін, О. Малихін, І. Наумченко), самовиховання (С. Єлканов, О. Кучерявий, Л. Рувінський), самоактуалізації та самореалізації (Є. Бакшеєва, Г. Балл, Ю. Долінська, В. Калошин, М. Лазарев, Н. Сегеда), мотивації професійного розвитку педагога (О. Борденюк, Б. Кондратюк), розвитку педагога як суб'єкта професійної діяльності (Г. Аксьонова, О. Пехота) та ін.

Аналіз праць визначених авторів свідчить, що проблема використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років визначалась як актуальна наукова проблема педагогічної науки другої половини ХХ ст. Саме на цей період припадає інтенсивний розвиток педагогіки вищої школи, розробка її теоретичних засад, накопичення досвіду активізації навчально-пізнавальної діяльності, формування розумової самостійності в контексті вимог до працівника дошкільного профілю, які постійно підвищувалися з урахуванням суспільно-економічних особливостей розвитку країни.

Мета статті – розглянути особливості використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах.

Виклад основного матеріалу. Вимоги сьогодення до дошкільних працівників потребують від них висування нових цінних ідей: будь-яке досягнення може й має усвідомлюватися дошкільними працівниками як позитивний, значущий для них результат; кожне досягнення має бути персоніфіковане, бо педагогічні досягнення педагога-вихователя – це особистісні успіхи дітей: будь-яке досягнення (і вихователя, і дитини) набуває педагогічного звучання лише за наявності організованої практики обліку та комплексного аналізу.

Система стимулювання педагогічних працівників, учнів, їх батьків до творчої співпраці має такі форми: моральна, матеріальна, професійна.

Стимулювання педагогічної праці сприяє професійному зростанню вихователя, підвищує його самооцінку та самоповагу, сприяє запобіганню розчарувань, згорання, спонукає до пошуку ефективних форм, методів та прийомів навчання дітей.

Щодо оцінки педагогічної діяльності, то, на нашу думку, головне, щоб вихователь був особистістю, котра вміє стимулювати й створювати стійкі мотиви і бажання вчитися [3].

Протягом другої половини ХХ ст. поширеними були форми морального, матеріального та професійного стимулювання ідейного розвитку, на початку ХХІ ст. традиційні форми професійного розвитку не втратили своєї актуальності, проте були творчо переосмислені, відповідно до потреб часу.

Так, у 2000–2012 рр. серед форм морального стимулювання застосовуються: нагородження грамотою, значком, медаллю; оголошення подяки; занесення до “Книги пошани”; занесення фотографії та прізвища вихователя до “Галереї пошани” (“Допки пошани”); відзначення на раді ДНЗ тощо.

У ході дослідження з’ясовано, що організація педагогічних конкурсів та змагань є досить поширеною формою обміну досвідом та ідеями сьогодні. Конкурси дозволяють працівникам передавати власний досвід, знайомитися з досвідом та досягненнями інших у цій галузі, стимулюють розвиток як особистісних якостей, так і професійних.

Проте чи не найдієвішою й на початку XXI ст. лишається така традиційна форма творчого стимулювання дошкільних працівників до ідейного розвитку, як педагогічні читання, зокрема конференції та семінари, які нині осучаснюються завдяки технічному та методико–педагогічному прогресу. В організації та проведенні читань беруть участь профільні спеціальності ВНЗ, ініціативні кадри шкіл та ДНЗ. Важливу роль у забезпеченні функціонування згаданої форми професійного стимулювання відіграють середні спеціалізовані та вищі навчальні педагогічні заклади, які творчо підходять до реалізації своїх ідей, створюючи філії кафедр та центри узагальнення передового педагогічного досвіду в галузі дошкільного виховання на базі ДНЗ та організуючи науково–теоретичні й методичні семінари, педагогічні конференції та читання, круглі столи тощо [4; 5].

З огляду на вищезазначене можемо зробити висновок, що й сьогодні конференції, читання, круглі столи, видання профільних журналів, газет, курси підвищення кваліфікації, розумна та правильна організація праці тощо є основними формами обміну педагогічно цінними ідеями та досвідом, крім того, відповідно до потреб часу, вони переосмислюються та творчо реалізуються як молодими, так і досвідченими працівниками галузі освіти загалом та дошкільної освіти зокрема.

Потрібно також зазначити, що така класична форма шляху дошкільних працівників до саморозвитку, як занесення до Книги пошани або розміщення фото працівника на Дошці пошани (в Галереї пошани), досить активно використовується в сучасних умовах та в межах ДНЗ. Крім того, зазначимо, що до Книги пошани заносяться прізвища працівників, які працюють у галузі не менше десяти років, досягли високих результатів у справі розвитку дошкільної галузі та мають відзнаки.

Сьогодні також продовжують функціонувати професійні об’єднання педагогів–дошкільників – методичні об’єднання. Вони організуються за різними принципами: за типом ДНЗ чи групи, за проблемними темами, пріоритетними завданнями. Зокрема, свосереднім різновидом методичного об’єднання нині є науково–методична лабораторія дошкільного виховання (наприклад при Комунальному вищому навчальному закладі “Херсонська академія неперервної освіти” Херсонської обласної ради), яка організовується з метою обміну досвідом педагогічних працівників для підвищення кваліфікації та презентує певний набір засобів професійного розвитку. Так, у межах обов’язків науково–методичної лабораторії слід відзначити такі: розробка та введення спецкурсів для кадрів дошкільного профілю, проведення семінарів та семінарів–нарад на теми, що відповідають запитам працівників дошкільних установ, надання методичної допомоги освітянам в організації та проведенні науково–педагогічних експериментів, організація роботи методичних творчих груп тощо [2].

Не останнє місце в розвитку системи сприйняття досвіду дошкільних працівників та висування ними нових педагогічно цінних ідей займають методичні кабінети при ДНЗ, що займаються питаннями підвищення педагогічної майстерності, гнучкості, психологічної готовності тощо в педагогічних колективах. Власне, “відкриттям” методичних кабінетів у галузі продукування нових ідей стало впровадження новітніх форм організації освітньо–виховного процесу, наприклад: педагогічне ательє або педагогічна майстерня; майстер–

класи; творчі мікрогрупи; гуртки якості; школа дослідника. Очевидно, що реалізація цих форм організації педагогічної діяльності спонукає працівників дошкільної сфери до вдосконалення своїх професійних здібностей. Наприклад, С. Саяпіна свого часу зазначала, що гуманістична направленість у вихованні дітей позитивно впливає не лише на вихованців, а й на вихователів, допомагаючи їх творчому та професійному розвитку [7].

Зокрема, ефективною формою творчого розвитку педагогів є організація інтерактивної професійної взаємодії – ділової гри з метою стимулювати педагогів до підвищення кваліфікації, розвитку особистісних якостей; формування вміння критично мислити, висловлюватися, розмірковувати, вирішувати протиріччя тощо [6].

Слід також відзначити таку форму професійного розвитку, як атестація працівників та ДНЗ, за результатами якої з метою стимуляції в роботі педагогічним працівникам дошкільних навчальних закладів, які досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують прогресивний педагогічний досвід, беруть активну участь у його поширенні, надають практичну допомогу у становленні молодих педагогів, постійно працюють над своїм фаховим розвитком, встановлюються педагогічне звання “вихователь–методист”. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2007 р. № 643 “Про затвердження розмірів підвищення посадових окладів (ставок заробітної плати) та додаткової оплати за окремі види педагогічної діяльності у співвідношенні до тарифної ставки”, Інструкцією про порядок обчислення заробітної плати працівникам освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15.04.1993 р. № 102 (зі змінами та доповненнями) (підпункт д пункту 24) визначено, що за педагогічне звання “вихователь–методист” посадовий оклад (ставка заробітної плати) підвищується на 10 відсотків [1].

Хоча сьогодні більшість форм творчої співпраці дошкільних працівників походять із другої половини ХХ ст., проте слід зазначити, що частина з них не витримала випробування часом. Зокрема серед них проведення кущових об’єднань та метод змагання. Останнє втратило свою актуальність через зміну державного устрою та ідеології.

Нині питання розвитку форм та методів сприйняття досвіду минулих років та висунення нових педагогічно цінних ідей дошкільних працівників реалізуються у творчому використанні моральних, матеріальних і, особливо, професійних форм та методів попередніх періодів. Відбувається переосмислення та вдосконалення традиційних поглядів у педагогіці, що зумовлює постійну необхідність удосконалення й самих кадрів галузі освіти.

Висновки. Таким чином, свого подальшого творчого використання та збагачення потребують такі цінні ідеї минулих років, як використання форм професійного (збільшення кількості педагогічних відділень ВНЗ, спеціальностей та факультетів, атестація ДНЗ та працівників дошкільної галузі, методичні об’єднання, направлення на проблемні конференції, семінари, курси, науково–практичні конференції, участь у педагогічних виставках, змаганнях, конкурсах, педагогічні читання, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди тощо), матеріального (премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; використання якісного оснащення для робочих приміщень) та морального (нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо) спонукування дошкільних працівників до творчого і професійного розвитку. До форм та методів, які не витримали випробування часом і, на жаль, на сьогодні незаслужено втрачені, належать проведення кущових об’єднань та метод змагання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про дошкільну освіту: Закон України. – К. : Освіта, 1993. – 12 с.
2. Про заходи по дальшому розвитку дитячих дошкільних закладів, поліпшенню виховання і медичного обслуговування дітей дошкільного віку // Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 21 травня 1959 р., № 558 – К. : Радянська школа, 1980. – С. 17–20.
3. Про заходи по дальшому розвитку мережі дитячих дошкільних закладів у колгоспах / Постанова Ради Міністрів СРСР від 17 березня 1973 р., № 162. – С. 21–23.
4. Про зміни в оплаті праці працівників дошкільних закладів // Дошкільне виховання. – К. : «Радянська школа», 1988. – № 4 (квітень) .
5. Про освіту: Закон України // Освіта. – 1996. – 21 серпня. – С.6–11.
6. Про роботу всесоюзної конференції з актуальних проблем дошкільного виховання // Дошкільне виховання. – К. : «Радянська школа», 1970. – № 4 (квітень). – С. 46.
7. Саяпіна С. Проблеми виховання дітей раннього віку в історії вітчизняної дошкільної педагогіки (1917–1941 рр.) / Світлана Саяпіна // Гуманізація навчально–виховного процесу. – Слов'янськ, 2009. – Випуск XLVI. – С. 288 – 293.

УДК 378:33(477)

СКЛАДНОСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Сердюк В.Р., д. т. н., професор; Гучок І.С., магістр

Вінницький національний технічний університет

В статті оцінено сучасний стан української вищої освіти, проаналізовано позитивні та негативні наслідки впровадження Болонського процесу в українські реалії освітньої діяльності. Розглянуто складності модернізації вищої освіти в Україні в контексті Болонської декларації.

Ключові слова: Болонська декларація, Болонський процес, вища освіта, кредитно–модульна система, бакалавр, спеціаліст, магістр, онлайн–освіта.

Сердюк В. Р., Гучок И. С. СЛОЖНОСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ БОЛОНСКОЙ ДЕКЛАРАЦИИ / Винницкий национальный технический университет, Украина.

В статье оценено современное состояние украинского высшего образования, проанализированы положительные и отрицательные последствия внедрения Болонского процесса в украинские реалии образовательной деятельности. Рассмотрены сложности модернизации высшего образования в Украине в контексте Болонской декларации.

Ключевые слова: Болонская декларация, Болонский процесс, высшее образование, кредитно–модульная система, бакалавр, специалист, магистр, онлайн–образование.

Serdiuk V., Huchok I. DIFFICULTIES MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE BOLOGNA DECLARATION / Vinnitsa National Technical University, Ukraine.

The paper assessed the current state of Ukrainian higher education, analyzes the positive and negative effects of the Bologna process in the Ukrainian realities of educational activities. We consider the complexity of the modernization of higher education in Ukraine in the context of the Bologna Declaration.

Key words: The Bologna declaration, The Bologna process, higher education, creditmodular system, bachelor, specialist, master's degree, online education .

Для розвитку економіки визначальне значення надається освіті. За даними Світового банку, в 192 країнах світу на долю людського капіталу припадає в середньому 64% загального багатства, на виробничі фонди – 16% і на природні ресурси – 20%. Наявність